

— Smernice šolske športne vzgoje, 1992:

- 15, maks. 20.

Predlagamo, da bi postavili orientacijsko, okvirno zgornjo in spodnjo mejo, ki naj bo v pomoč vodnikom, ko si bodo odgovorno, po lastni presoji določali število udeležencev glede na obstoječo doktrino in poznavanje vseh poglavitnih dejavnikov.

V preglednici navedeni dejavniki, kot so težavnost izleta oziroma usposobljenost vodnika (po kategorizaciji) in izkušenežev, naj služijo zgolj kot izhodišče.

Analize nesreč v gorah ne kažejo, da bi bilo preveliko

število udeležencev na izletih pogost vzrok nesreč v gorah. Zato ne vidimo vzroka za pretirane spremembe v normativih za število vódenih v gore, še zlasti ne v lažjih kategorijah izletov. Znano je, da se normativi iz planinske organizacije prenašajo v naš vzgojni sistem, to pa bi bilo lahko usodno za prizadevanja planinske organizacije, da postane gornštvo sestavina dejavnosti vsebin športnih dni, šole v naravi ipd. Ostrejši normativi bi prišli v nasprotje s sedanjimi v vzgojnem sistemu, ki veljajo tudi in predvsem za financiranje; tako bi gorniška dejavnost in pohodništvo lahko postala močno okrnjena ali celo onemogočena.

Težavnost izleta oziroma formalna usposobljenost vodnika

IZK.	A	B	C	Č	D	E	F	G	H	I	J	K
	LK	ZK	ZZK	KPL	LS	ZS	ZPL	LT	ZT	LL	LPL	LT
NEIZ.	10	3	1	1	8	1	1	8	1	1	1	1
	DO	DO	DO	DO	DO	DO	DO	DO	DO	DO	DO	DO
ZELIZ.	15	10	5	2	10	10	2	10	5	3	2	2

IZK. — izkušnje udeležencev

NEIZ. — neizkušeni

ZELIZ. — zelo izkušeni

A, LK — lahke kopne

B, ZK — zahtevne kopne

C, ZZK — zelo zahtevne kopne

Č, KPL — kopne plezalne

D, LS — lažje snežne

E, ZS — zahtevne snežne

F, ZPL — zimske plezalne

G, LT — lahki turni smuki

H, ZT — zahtevni turni smuki

I, LL — lahke ledeniške

J, LPL — ledeniški plezalni vzponi

K, LT — ledeniški turni smuki.

V VSAKEM ČASU ZANESLJIVI TRANSPORTI V VISOKOGORJE

PLANINSKE TOVORNE ŽIČNICE

MARJAN RAZTRESEN

Po skoraj 30 letih obratovanja planinskih tovornih žičnic so šele letošnjega 30. januarja v Kranju prvič sedli za skupno mizo malone vsi upravljavci takih žičniških naprav in »to zadevo nekako legalizirali«, kot je dejal predstavnik sklicatelja, predsednik PD Kranj **Franc Ekar**. To je bilo pravzaprav kar nujno potrebno, kajti v Sloveniji je zdaj že več kot 30 kilometrov takih žičnic, ki jih vzdržujejo planinska društva Celje, Kamnik, Kranj, Jezersko, Križe, Jesenice, Ljubljana Matica, Radovljica in Nova Gorica (tem je sklicatelj poslal vabila na delovni sestanek), na srečanju pa se je pokazalo, da je upravjalcev še več: prišli so tudi iz Železnikov, kjer imajo 900 metrov dolgo tovorno žičnico, na hitro pa so navzoči navedli še žičnici na Lubnik in na Čemšenško planino, ki je dolga kar 1100 metrov.

V uvodnem nagovoru je sklicatelj med drugim dejal, da so tovarne (in tudi druge) žičnice v gorah najzanesljivejše transportno sredstvo, ki deluje celo takrat, ko je pot zaprta naj sodobnejšim transportom, na primer helikopterju (v megli in huššem vetru, na primer). S tako žičnico je mogoče hitro posredovati iz doline ob morebitnem požaru, gorski nesreči, bolezni, da seveda ne govorimo o prevozih opreme, materiala in živil za planinske postojanke. Gradnje in oskrbovanje (pa tudi vsakoletni tehnični pregledi in popravila) so izključno

na plečih planinskega društva, ki žičnico oskrbuje, pri tem pa mu slovenska krovna planinska organizacija prav nič ne pomaga. Čeprav so ekološko najmanj sporno transportno sredstvo v gorah, tovornih žičnic v gorah ob planinskih društvih ne sofinancira nihče. »Hočemo opozoriti,« je dejal Franc Ekar, »da takšno žičničarstvo pri nas obstaja in da potrebuje pomoč, kot jo od države (in od drugod) dobivajo druge pomembne dejavnosti v gorah.«

TEČAJI ZA ŽIČNIČARJE

Predstavnik PD Kamnik **Dušan Štefula** je povedal, da »njegovo« društvo oskrbuje štiri in dva kilometra dolgi tovorni žičnici na Kamniško in Kokrsko sedlo, s katerima so samo v eni sezoni do obeh planinskih koč pripeljali iz doline ogromne količine materiala, hrane, pijače in perila; in »čeprav te slovenske žičnice nimajo najboljših atestov, je večina kar lepo varnih«, skoraj nobena pa nima ne gradbenega in ne obratovalnega dovoljenja. Predlagal je, naj bi na tem sestanku imenovali komisijo za planinske tovarne žičnice, ki bi te naprave najprej popisala, ugotovila vse njihove značilnosti, nemara nekatere naprave poenotila in predvsem oskrbnike planinskih koč pri teh žičnicah naučila pravilnega upravljanja žičnice. Še nekateri drugi prisotni so mu pritrdili, da naj bi ustanovili zametek strokovne insti-

Obnavljanje planinske tovorne žičnice na Kališče: veliko delo, ki ga morajo lastniki žičnice opraviti čisto sami

Foto: Franc Ekar

tucije, ki bi vsaj deloma poskusila poskrbeti tudi za sredstva za vzdrževanje, kajti zdaj vsako planinsko društvo, ki je lastnik take žičnice, dela na lastno roko in z lastnim tveganjem.

Adi Vrečer iz PD Celje je dejal, da je Planinska zveza Slovenije doslej organizirala že vrsto najrazličnejših izpopolnjevanj za različne profile svojih članov (kar je seveda nadvse hvalevredno), nikoli pa še ni — na primer na seminarjih za oskrbnike — bilo nič rečeno o tovornih žičnicah, čeprav jih ti oskrbniki oskrbujejo. Ker v Sloveniji na tem področju ni enotnih predpisov (ali pa jih nemara sploh ni), naj bi takoj začeli sestavljati nekakšen protokol o tovornih žičnicah.

Predstavniki PD Nova Gorica **Angel Keber** je povedal, da »njegov«^o društvo upravlja in vzdržuje tovorno žičnico iz Lepene do Krnskih jezer in pri tem projektu sodeluje z Gozdnim gospodarstvom Tolmin, ki žičnico vsako leto komisijsko pregleda in dá obratovalno dovoljenje, planinci, ki upravlajo žičnico, pa morajo imeti ustrezen izpit, da so za to delo usposobljeni — in so torej za svoje delo v celoti odgovorni. Omenil je, da bi iz proračuna PZS odslej lahko namensko dajali tudi za tovrne žičnice do planinskih koč, kot dajejo namensko za druge planinske dejavnosti.

Na podlagi vsega tega so prisotni »planinski tovorni žičničarji«^o sprejeli dva sklepa: naj bi v okviru gospodarske dejavnosti PZS oblikovali strokovno skupino za planinsko tovorno žičničarstvo, ki naj sestavi pravila, tudi kar zadeva vzdrževanje, operativno in odgovornost, in naj bi iz sredstev, ki jih dobi PZS, dodelili določena

sredstva vsakemu društvu, ki upravlja svojo tovorno žičnico v gorah, vendar pod pogoji, kaj morajo društva storiti, da zaradi obratovanja teh žičnic ne bi bilo prevelikih tveganj. Oba sklepa so sklenili poslati Gospodarski komisiji pri PZS, Ministrstvu za obrambo in še kateri od institucij.

ŽIČNICA POPOLNOMA NA PLEČIH DRUŠTVA

Zatem je **Andrej Bauman** iz Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje dejal, da »njegova«^o institucija žičničarstva v okviru PZS ni posebej spremljala, pač pa je potrebno pozornost posvetila GRS, za katero prispeva kar znatna sredstva. »Ko bo natančno opisana žičničarska problematika,«^o je dejal, »se bomo kot eden od partnerjev ustrezno zavzeli tudi za to dejavnost.«

Predstavniki PD Ljubljana **Matic Marjan Oblak** je za tem poudaril, da doslej še nikoli (vsaj odkar on aktivno sodeluje v organih planinske organizacije) ni bilo uradnega pogovora o tovornih žičnicah v gorah; »družba je edinole rekla, koliko je taka žičnica vama, naprava pa je bila vedno na plečih planinskega društva, ki jo je zgradilo in z njo upravljalo«. Tudi on se je zavzel za ustanovitev organa, ki bi postavil minimalne standarde za take žičnice, k temu pa bi po njegovem mnenju poleg ministrstev za obrambo in notranje zadeve veljalo pritegniti še zavarovalnice. V tem organu naj bi bili samo predstavniki tistih planinskih društev, ki imajo takšne žičnice. — Ko je komentiral dotedanjo razpravo o tem, da s tovornimi žičnicami ni dovoljeno prevažati ljudi, pa čeprav v sili, je dejal, da je PD Ljubljana Matica po obnovi svoje tovorne žičnice iz Bohinja na Komno to napravo že atestiralo tudi tako, da bi bilo mogoče z njo prevažati ljudi, in je v ta namen že kupilo gondolo, vendar Triglavski narodni park ne dovoli, da bi na Komno vozila osebna žičnica — tudi zaradi plašenja divjadi in zato, da dolinci v prevelikem številu ne bi dolinskih razvad prinašali v visokogorski svet.

Frane Blenkuš iz PD Nova Gorica je zatem dejal, da so planinske tovorne žičnice — vsaj na Goriškem — nadvse uporabne tudi za pašne skupnosti, ki s temi napravami na planine prevažajo material in hrano. — Ob tem je bilo rečeno, da bi se torej morale za take žičnice (in za njihovo sofinanciranje) zanimati tudi Ministrstvo za kmetijstvo, ki mu je gotovo veliko do tega, da oživijo visokogorske planine.

VSESTRANSKA UPORABA VARNE NAPRAVE

Rado Goljevšček iz PD Železniki je pogovor spet obrnil v drugo smer: žičničarjem na njegovem območju so gorski reševalci dejali, da s tovorno žičnico ni dovoljeno peljati v dolino nobenega ponesrečenca, ker bi bili za morebitno dodatno nesrečo na žičnici odgovorni žičničarji — čeprav se ve, da se je pri nas takšna nesreča prav redko zgodila, poleg tega pa bi bil to v megli ali slabem vremenu edini hiter prevoz v dolino in v bolnišnico.

Nasprotno je Dušan Štefula iz PD Kamnik povedal, da žičnici na Kamniško in Kokrsko sedlo vozita v dolino tudi za GRS, ponesrečence torej, če drugačno reševanje ni možno, »Vsak žičničar«^o se mora sam odločiti,

ali lahko svoji žičnici zaupa tudi ljudi ali ne, ali je njegova naprava dovolj varna ali ne,« je dejal. »Zato morajo biti te žičnice tako varne, da lahko z njimi opravljamo tudi take dejavnosti, le za standarde se je treba dogovoriti. Sicer pa je vsako reševanje v gorah tvegano, tudi tisto s helikopterjem, zato morajo glede tega obstajati še natančnejša pravila igre.«

Franc Ekar je po tej spodbudi predlagal, naj bi bilo naslednje srečanje planinskih tovornih žičničarjev v Kamniku ali okolici, na terenu torej, kjer takšne žičnice že uporabljata vojska in GRS. Tako sozvočen pogovor je nadaljeval Andrej Bauman iz Uprave za zaščito in reševanje, ki je poudaril, da takšne žičnice pravzaprav niso namenjene samo planinskim kočam, do katerih peljejo iz doline, ampak celotnemu območju v zaledju te koč, celotnemu območju v gorah torej, koristne pa so poleg za oskrbo planinskih koč tudi za reševanje, ob morebitnih požarih za gasilce, za vojsko in policijo.

Pred koncem sestanka je bilo dogovorjeno, da bo PD Kranj zapisnik s tega srečanja poslalo vsem planinskim društvom, ki imajo tovrstne žičnice, hkrati pa jim bo poslalo vprašalnik, na katerem naj bi odgovorili na vsa vprašanja o svoji žičnici. Nemara bi kdaj v prihodnosti veljalo planinske tovrstne žičnice v večji meri poenotiti, so dejali na sestanku v Kranju, da bi bili stroški vzdrževanja manjši in da bi bile te naprave še varnejše.

Prav tako je bilo ob koncu slišati vzdih: »Pravzaprav je kar škoda, da pred leti niso zgradili tovrstne žičnice na Kredarico, ki bi gorski naravi prizadela manj škode kot jo sedanja transportna sredstva, saj ne bi niti pretirano kazila gorske narave, niti ne bi plašila divjadi, ki se v gorah prav kmalu privadi na tujke.« Pa tudi to je bilo slišati, da z zdaj delujočimi tovornimi žičnicami spravijo z gorá kar velike količine odpadkov na urejene deponije v dolini, in perila, ki ga operejo v dolinski pralnici in ga po isti poti potem spet pošljejo v planinsko koč.

V LJUBLJANI SO PODELILI SVEČANE LISTINE IN SPOMINSKE PLAKETE PZS

PRIZNANJA NAJZASLUŽNEJŠIM PLANINCEM

V veliki dvorani ljubljanskega Magistrata, mestne hiše slovenskega glavnega mesta, so lanskega 17. decembra podelili najvišja priznanja slovenske planinske organizacije za leto 1994.

Svečane listine, ki so jih začeli podeljevati šele pred dvema letoma, je za lansko leto prejelo šest zaslužnih slovenskih planincev in eno planinsko društvo. Najvišja priznanja Planinske zveze Slovenije so prejeli **Karel Benkovič** iz PD Kamnik, **Avgust Delavec** iz PD Dovje Mojstrana, **Sonja Mašera** iz SPD Trst, **Planinsko društvo Radovljica** ob svoji stoletnici, **Pavle Stropnik** iz PD Ravne na Koroškem, **Martin Aubrecht** iz PD Mozirje in **Franc Svetina** iz PD Javornik - Koroška Bela. Priznanja je odlikovancem podelil predsednik Planinske zveze Slovenije **Andrej Brvar**.

Ob lanskoletnih življenjskih jubilejih so spominske plakete Planinske zveze Slovenije prejeli naslednji zaslužni člani slovenske planinske organizacije:

Ob 70-letnem življenjskem jubileju **Ivan Juvan** iz PD Maribor Matica, **Štefan Keber** iz PD Tolmin, **Slavko Krušnik** iz PD Integral (in Ljubljana Matica), **Ivan Pečelin** iz PD Žiri, **Ivan Razboršek** iz PD Iskra, **Viktor Volk** iz PD PTT Ljubljana, **Janez Zajc** iz PD Kranj in **Ivan Špes** iz PD Lisca Sevnica.

Ob 75-letnem jubileju **Ivan Ačko** iz PD Ruše, **Marija Konjar** iz PD Litija, **Alojz Kovač** iz PD Hrastnik, **Emilija Kuhar** iz PD Mežica, **Fedor Pirkmajer** iz PD Luče, **Janez Praprotnik** iz PD Domžale, **Anton Sinrajh** iz PD Železničar Maribor, **Stane Vernik** iz PD Ljubljana Matica in **Alojz Župančič** iz PD Novo mesto.

Ob 80-letnem jubileju so plakete prejeli **Lipe Izlaker** iz PD Ptuj, **Miha Putrih** iz PD Kočevje in **Drago Vučetič** iz PD Hrastnik.

Vodstvo PZS je na praznovanje povabilo tudi tiste zaslužne slovenske planince, ki so spominsko plaketo

sicer že prejeli ob svojem prejšnjem okroglem jubileju, lani pa so praznovali naslednji okrogel življenjski jubilej, vendar so še vedno po svojih močeh aktivni člani slovenske planinske organizacije.

Ob lanskoletnem 70. rojstnem dnevu so dobili šopek rož in čestitke **Hinko Dretnik** iz PD Mežica, **Luka Kočar** iz PD Ljubljana Matica, **Tine Lenarčič** iz PD Trbovlje, **Rudolf Mlekuž** iz PD Impol, **Vili Perko** iz PD Trzič, **Slavko Rajh** iz PD Kamnik, **Franc Salberger** iz PD Mojstrana in **Franc Svetina** iz PD Javornik.

Ob lanskem 75-letnem jubileju so prejeli čestitke **Ivan Jenko** iz PD PTT Ljubljana, **Mirko Kambič** iz PD Ljubljana Matica, **Anton Korošec** iz PD Maribor Matica, **Milan Mahovne** iz PD Bohor, **Karel Pušnik** iz PD Zagorje, **Ivan Strgar** iz PD Javornik, **Stanislav Stritih** iz PD Trzič in **Savo Šink** iz PD Škofja Loka.

Za 80-letni jubilej so prejeli čestitke **Janez Jeram** iz PD Idrija, **Stane Kersnik** iz PD Ljubljana Matica, **Egon Mihelič** iz PD Bohinjska Bistrica, **Emil Plejnshek** iz PD Prevalje, **Branko Šalamun** iz PD Koper, **Janez Štrubelj** iz PD Mežica in **Bojan Špicar** iz PD Ljubljana Matica.

Za 90 let, ki jih je praznoval lansko leto, je čestitke PZS prejel **Stane Jelenc** iz PD Nova Gorica.

Slavnost je vodila novinarka TV Slovenija **Marjeta Keršič Svetel**, praznovanje so popestrili pevci **kvarteta Spev** iz Škofje Loke, ki so zapeli več slovenskih narodnih in planinskih pesmi.

Po uradnem delu je bila v banketnih prostorih ljubljanskega Magistrata zakuska, ki se je zavlekla daleč čez poldne in na kateri so si stari in novi znanci izmenjali marsikateri pogled na delo slovenske planinske organizacije in njenih društev ter si že vnaprej nazdravili za načrtovane poletne skupne planinske pohode, za katere so se dogovorili na tem srečanju.